

Stručni rad

Primjer dobre prakse u radu s darovitim učenicima

Petra Pernat

Srednja zdravstvena in kozmetična šola Maribor

Sažetak

Nadareni učenici su oni učenici koji pokazuju visoko iznadprosječne sposobnosti razmišljanja ili iznimna postignuća u pojedinim područjima studija, u umjetnosti ili sportu. Ovim učenicima škola osigurava primjerene uvjete za odgoj i obrazovanje prilagođavanjem sadržaja, metoda i oblika rada i sa omogućavanjem sudjelovanja u dodatnoj nastavi, drugim oblicima individualne i grupne pomoći i drugim oblicima rada. U članku je prikazan primjer dobre prakse suradnje triju različitih škola, i to Srednje medicinske i kozmetičke škole Maribor, Srednje medicinske i kozmetičke škole Ljubljana i Srednje medicinske i kozmetičke škole Celje u području rada s talentiranim učenicima. Prikazane su aktivnosti, kampovi i radionice koje provode pojedine škole.

Ključne riječi: daroviti učenici, kamp za darovite, suradnja srednjih škola.

1. Uvod

Sustavni i planski rad s darovitim učenicima u srednjim školama započeo je uvođenjem koncepta odgojno-obrazovnog rada s darovitim učenicima u srednjim školama nakon 2010. godine. U projektu zajedničke suradnje na području rada s talentiranim učenicima udružile su se tri škole i to Srednja medicinska i kozmetička škola Maribor, Srednja medicinska i kozmetička škola Ljubljana i Srednja medicinska i kozmetička škola Celje. Suradnja među školama prerasla je u kvalitetnu suradnju u planiranju, organizaciji i izvedbi događanja, koja je imala efekte na tri razine: iz perspektive učenika kao iznimno iskustvo, iz perspektive koordinatora i mentora kao prilika za razmjenu iskustava s kolegama i upoznati učenike izvan uobičajenog školskog prostora, iz perspektive škole kao prilike za transformaciju svakodnevnog života škole i podizanje kvalitete njezina rada.

2. Definicija pojma darovitosti u školi

Važnost uključivanja i obrazovanja darovite djece u različite školske i izvannastavne aktivnosti predstavlja vodeći obrazovni smjer suvremene škole. Ovdje je važno naglasiti, da se ne radi o individualnoj koristi, koju bi samo škola imala od darovitog djeteta, već i o široj društvenoj koristi; takva djeca mogu predstavljati snažan društveni, kulturni, intelektualni i ekonomski kapital [1].

U skladu s međunarodnim trendovima, 2011. godine u Sloveniji smo donijeli zakonsku odluku kojom se nadareni učenici definiraju kao samostalna skupina učenika, koja se tretira neovisno o drugim skupinama učenika s posebnim potrebama, na sljedeći način: „Nadareni učenici su učenici koji pokazuju visoko iznadprosječne vještine razmišljanja ili iznimna postignuća u pojedinim područjima učenja, u umjetnosti ili sportu. Škola ovim učenicima osigurava primjerene uvjete za odgoj i obrazovanje prilagođavanjem sadržaja, metoda i oblika rada i sa omogućavanjem uključivanja u dodatnu nastavu, druge oblike individualne i skupne pomoći i druge oblike rada“ [3]. Temeljni cilj identifikacije i rada s darovitim djecom je prilagoditi odgojno-obrazovni proces potrebama darovite djece i brinuti o njihovom ukupnom osobnom razvoju kako bi što bolje razvijali i ostvarivali svoje sposobnosti i potencijale. U većini europskih zemalja, prema dokumentu Gifted Learner: A Survey of Educational Policy and Provision, u procesu identifikacije darovitih učenika dominiraju sljedeći izvori: mišljenja učitelja, roditelja, zajednice, evaluacija nastavnika, evaluacija škole, znanje testovi i drugi testovi, testovi intelektualnih sposobnosti, testovi kreativnosti, evaluacije školskog psihologa i rada učenika u okviru nastave [2]. Programski dokument „Operacionalizacija pojma: odgojno-obrazovni rad s darovitim učenicima u srednjoškolskom obrazovanju“ predviđa tri načina otkrivanja darovitih učenika u srednjoj školi. Prema prvom načinu, kao polazište se prihvaća potpisano izvješće osnovne škole o učenikovim mogućnostima i dosadašnjim postignućima, ako je učenik već u osnovnoj školi identificiran kao darovit. Drugi je način sličan onom u osnovnoj školi, ali s tom razlikom što natprosječan rezultat prema profesorovoj procjeni nadarenosti učenika na temelju instrumenta vrednovanja (ljestvice ocjenjivanja za različita područja za srednje škole) nije dovoljan za identifikaciju. Učenik mora postići traženi natprosječni rezultat (top 10%) na temelju testa sposobnosti (WISC – Wechslerova ljestvica inteligencije za djecu ili RPM – Ravenove progresivne matrice) ili testa kreativnosti (TTCT – Torrance Tests of Creative thinking). Prema trećoj metodi darovitost se potvrđuje na temelju postignuća učenika. Učenik mora ostvariti prva tri mjesta na državnoj razini ili zlatnu nagradu za određeno predmetno područje ili se plasirati na međunarodno

natjecanje. Konačnu ocjenu nadarenosti učenika potvrđuje odjelno nastavničko vijeće u suradnji sa školskom savjetodavnom službom. U posljednjem koraku procesa identifikacije bilo kojom metodom dobiva se mišljenje učenika i roditelja o nadarenosti učenika [4].

3. Primjeri dobre prakse suradnje škola

Kako bismo rad s talentiranima učinili raznovrsnijim i što više potaknuli razvoj njihovih potencijala na socijalnom i komunikacijskom planu, došli smo na ideju suradnje sa drugim medicinskim školama u Sloveniji. Tako smo pozvali Srednju medicinsku i kozmetičku školu Ljubljana i Srednju medicinsku i kozmetičku školu Celje, da sudjeluju i tako smo zajedno razvili mogućnost rada sa školskim razmjenama i kampovima za darovite.

3.1. Kamp za nadarene učenike u Mariborskom gorju

Srednja medicinska i kozmetička škola Maribor bila je organizator prvog zajedničkog trodnevnog kampa, koji se održao u ČŠOD Planinka na Pohorju. Iz svake škole bilo je prisutno 15 učenika i 2 mentora, a pozvani su i nositelji sadržaja.

Tijek aktivnosti:

1. dan:

- dolazak učenika navedenih škola i obilazak Maribora. Nakon obilaska otišli smo na Pohorje,
- predavanje Franca Prosnika "Biti talentiran - moje prednosti",
- vođenje radionica pod nazivom „Upoznajmo se i iznesemo svoja očekivanja“.

2. dan:

- provedba tri radionice: "Što je život - interaktivna radionica s izradom performansa", "Osjećajmo kroz boje i oblike" i "Vršnjačka intervencija u konfliktnim situacijama",
- društvena večer uz noćno planinarenje i promatranje astronomije.

3. dan:

- izvedba završne radionice: „Refleksija rada i blagostanja i priprema prezentacije“,
- zajedničko predstavljanje rada i dojmova (evaluacija kampa).

3.2. Kamp za nadarene u Ptuj

Srednja medicinska i kozmetička škola Celje organizirala je kamp za sve tri škole u ČŠOD Kurent u Ptuj. Kampu je prisustvovalo 15 učenika iz svake škole i dva mentora iz svake škole.

Tijek aktivnosti:

1. dan:

- dolazak učenika i mentora u Ptuj,
- uvodna radionica „Upoznavanje i očekivanja“,
- razgled grada Ptuja.

2. dan:

- provedba četiri radionice: "Team building", "Opuštanje i stres", "Uđi u tuđe cipele" i "Šareni svijet",
- kupanje u termama.

3. dan:

- šetnja s vodičem do Ptujskog jezera,

- provedba završne radionice „Odrasli rada i dobrobiti u kampu“,
- zajedničko iznošenje dojmova (završna ocjena).

3.3. Kamp za nadarene učenike u Kranjskoj Gori

Srednja medicinska i kozmetička škola Ljubljana organizirala je kamp za sve tri škole u CŠOD-u u Kranjskoj Gori. U pet dana u projekt „Zdrav život“ bilo je uključeno 36 talentiranih učenika.

Cilj Projektnog tjedna „Zdrav život“ bio je upoznati učenike sa razumijevanjem važnosti dobrog tjelesnog i psihičkog zdravlja i stjecanje znanja, vještina i sposobnosti kako to zdravlje postići i održati. Svaka skupina učenika dobila je određeni istraživački zadatak, a teme istraživačkih zadataka bile su: utjecaj nordijskog hodanja na funkcioniranje ljudskog organizma, sigurno u prirodi, hodanje kao osnova ljudskog kretanja - polazište za planinarenje i planinarenje u Karavankama i Julijskim Alpama, važnost zaštite okoliša za zdrav način života čovjeka - rezervat prirode Zelenci, važnost zaštite okoliša za zdrav način života - Nacionalni park Triglav, odmor i opuštanje.

Tijek aktivnosti:

- učenici su u poslijepodnevnom satima pisali svoje istraživačke radove, a prijepodneva su bila posvećena sportskim aktivnostima,
- svaka grupa učenika predstavila je svoj istraživački rad u obliku postera ili power point prezentacije,
- jedna grupa učenika izradila je bilten i video zapis paralelno s tijekom kampa.

4. Zaključak

Suradnja i iskustvo navedenih škola u radu s nadarenim učenicima pokazalo je, da sustavan rad i integracija daje učinke na različitim razinama. Upravo su suradnjom mentori dodatno potaknuti na planiranje novih i drugačijih oblika rada s mladima. U aktivnostima su učenici upoznali nove pristupe učenju i metode rada, stekli nove vještine i znanja, ostvarili nove kontakte, upoznali nova mjesta i znamenitosti i bili sportski aktivni.

5. Literatura

- [1] Juriševič, M. (2011). Nadarjeni učenici v osnovni in srednji šoli. Nacionalna strokovna skupina za pripravo Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. Dostupno na: http://pefprints.pef.uni-lj.si/1195/1/bela_knjiga_2011.pdf (20.12.2022)
- [2] Juriševič, M. (2012). Nadarjeni učenici v slovenski šoli. Ljubljana: Pedagoška fakulteta
- [3] Zakon o osnovni šoli (2011). Uradni list RS, št. 87. Dostupno na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2011-01-3727?sop=2011-01-3727> (20.12.2022)
- [4] Žagar, D., Bezić, T., Ažman, T., Dominko, M., Kirbiš, M., Hvastja, D., Lončarič, V., Rostohar, G., Zorko, S. (2007). Operacionalizacija Koncepta: vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi dijaki v srednjem izobraževanju. Dostupno na: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2017/programi/media/pdf/koncept_viz_nad_srednje_marec_07.pdf (20.12.2022)